

Bibliotekaren

NR. 4 / 1996 - 4. ÅRGANG

MAI

Hva jobber bibliotekarer egentlig med? Etter opprettelsen av BF har vi blitt mer klar over hva som er felles for bibliotekarers arbeid. Men vi ser også en spennvidde i typen stillinger bibliotekarer fyller. I dette nummeret av Bibliotekaren følger vi Finn-Ulrik Berntsen gjennom en uke i Fjernsynsarkivet i NRK. De bibliotekariske metodene og tjenesteytingen kjenner vi igjen. Men materialet og rytmen i arbeidet er nok forskjellig fra det de fleste av oss er vant med. I marsutgaven traff vi Pia Solheim på lyd- og blindeskriftbiblioteket. I kommende nummer vil nye arbeidsplasser bli presentert.

De fleste av oss skifter jobb flere ganger i løpet av livet. Når vi føler at utfordringene tar slutt, arbeidsmiljøet ikke er så kjekt eller vi bare ønsker forandring, da kan det være klokt å se seg om etter noe annet. Kjennskap til spennvidden i vår del av arbeidsmarkedet kan komme godt med da. Skift sektor! Barnebibliotekarer kan bli ypperlige høgskolebibliotekarer! Det kan være spennende å gå fra arkiv til folkebibliotek. Det er blant annet dette Bibliotekarforbundet handler om.

Ny dagbok fra en bibliotekars hverdag:

Travle dager med Finn-Ulrik i NRKs fjernsynsarkiv

Tidsskriftet:

«Bibliotekaren» utgis av Bibliotekarforbundet.

ISSN 0804-4147

Trykk: Falch Hurtigtrykk A/S

Redaksjon:

Erling Bergan (redaktør)
Anja Angelskår Mjelde
Eva K. Nergård
Pia Solheim

Redaksjonens adresse:

Runnen 4, 6800 Førde
Tlf.(jobb): 57 72 25 19
Fax: 57 72 25 01
Tlf.(priv.) 57 82 24 09
E-post: ebe@ahf.hisf.no

Levering av stoff:

Artikler og annet stoff sendes redaksjonen innen deadline, som e-post eller med vanlig post vedlagt diskett. Vi kan også ta imot fax eller vanlig post uten diskett.

Abonnement:

Abonnement på «Bibliotekaren» i 1996 koster kr.195,-. Beløpet betales inn til vår postgirokonto. Merk talongen «Abonnement 96».

Annonser:

1/1 side kr.1.800,-
1/2 side kr. 900,-

Stillingsannonser:

Helside kr. 900,-
Halvside kr. 450,-
Kvartside kr. 300,-

Utgivelsesplan:

Nummer:	Deadline:	Hos medl.:
1 - 1996	17. jan.	6. febr.
2 - 1996	14. febr.	5. mars
3 - 1996	13. mars	2. april
4 - 1996	17. april	7. mai
5 - 1996	29. mai	18. juni
6 - 1996	3. juli	23. juli
7 - 1996	21. aug.	10. sept.
8 - 1996	18. sept.	8. okt.
9 - 1996	16. okt.	5. nov.
10-1996	13. nov.	3. des.

Av innholdet i dette nummeret:

Hva er AF-samarbeidsforum? .....s. 4

Samarbeidsforum for foreninger uten fast plass i AFs styre, eller «Samarbeidsforumet», er et av forumene i AF hvor Bibliotekarforbundet deltar, skriver BF's faglige sekretær Sølvi Kristiansen

Skal du bytte jobb? ..... s. 5

I forbindelse med bytte av arbeidssted er det mange ting å huske på. Faglig sekretær Sølvi Kristiansen presenterer en liste over hva du bør huske på i forhold til BF.

AF med grunnfag for tillitsvalgte... s. 6

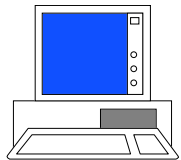
Fra høsten 1996 vil Studieforbundet i AF i samarbeid med universitetene i Bergen og Oslo tilby et grunnfag for tillitsvalgte i AF-foreningene.

Årets lønnsoppgjør - streik? .....s. 7

Dette nummeret av Bibliotekaren går i trykken før tariffforhandlingene pr 1. mai er sluttført. BF's leder Randi Rønningen informerer om noen sider ved oppgjøret. Men det blir selvfølgelig mer stoff om dette i neste nummer.

Et annerledes studium i Tromsø .... s. 8

Vi har snakket med Niels Windfeldt Lund, faglig ansvarlig for det nye bibliotekarstudiet ved Universitetet i Tromsø.

Hva betyr "kjennskap til edb"? s.10

Ingeborg Motzfeldt spør om dette begrepet i utlysninger skal bety MARC-katalogisering eller Internett-søking?

På jobb i NRKs fjernsynsarkiv s.12

Jobben min er å hjelpe distriktskontorene i NRK med research, kopiering, overspilling av bilder og lyd, og i noe grad med «ideer» til deres programskapning, skriver Finn-Ulrik Berntsen i sin dagbok.

Bibliotekforskningen tar av? s.15

Romulo Enmark var ikke lite stolt da han presenterte opplegget for bibliotekforskningsprogrammet.

Under skranken s.16

Bibliotekarens redaksjon har nedsatt et «Rådgivende utvalg for materiale funnet under skranken».....

Ny palestinsk bibliotekforening s.17

Palestinian Library and Information Association er omsider en realitet. Israels okkupasjon av Vestbredden/Gaza hadde lenge gjort det umulig.

på tampen: s.20

En takk til Khalid Mahmood for også å ha stoppet betalbibliotek i Oslo.

leder'n

RANDI RØNNINGEN, FORBUNDSLEDER

Rett før påske leste jeg en melding om at ledelsen i landets kommuner skal gå på kurs for å lære hvordan man skal si opp ansatte. Det er Kommunenes Sentralforbund som står bak kursene. Formålet skal være å bidra til en omplasserings- eller oppsigelsesprosess som i størst mulig grad ivaretar kommunenes interesser.

Jeg synes det er skremmende at kommunale ledere skal kurses i å si opp ansatte. I de erfaringene BF har gjort seg til nå, synes det som arbeidsgiver alt for tidlig i en vanskelig prosess begynner å snakke om oppsigelse, som regel i form av et press på arbeidstakeren for at denne skal si opp selv. Ofte blir oppsigelse, evt. omplassering, trukket fram som en løsning før mindre drastiske tiltak er drøftet og prøvd ut.

I stedet for å lære hvordan en skal si opp medarbeidere burde ledere lære å ta opp og behandle konflikter før de utvikler seg så langt at oppsigelse ses på som eneste mulighet.

Vi må fortelle våre arbeidsgivere at de faktisk har påtatt seg et ansvar når de ansetter en person. Dette ansvaret gjelder også i forhold til dem som man mener ikke utfører arbeidsoppgavene på en tilfredsstillende måte.

Vi vet alle at det kan oppstå uheldige og vanskelige situasjoner på en arbeidsplass, hvor også de ulike arbeidstakernes interesser kan stå mot hverandre. Da er det en leders ansvar og plikt å løse disse problemene. Den som oppleves problematisk har krav på en skikkelig tilbakemelding og hjelp til utvikling.

Vi ser dessverre stor unnfalighet når det gjelder denne lederoppgaven, problemet blir ikke tatt skikkelig opp før alt er fastlåst og det hele oppleves som en uløselig situasjon. Når mulighet for oppsigelse tidlig blir trukket inn i en slik fastlåst situasjon, gjør ikke dette samarbeidsklimaet bedre. Jeg kan heller ikke se at arbeidsgiver er tjent med å gå til et slikt drastisk skritt. En oppsigelsessak skaper mye uro på arbeidsplassen og er svært ressurskrevende, og ikke sjelden blir alle parter sittende igjen som tapere.

Dersom ledere hadde vært seg sitt ansvar bevisst og tidlig tatt opp en uheldig utvikling for en arbeidstaker, kunne mange av de sakene som oppleves belastende vært unngått.

Dersom ledere hadde vært seg sitt ansvar bevisst og tidlig tatt opp en uheldig utvikling for en arbeidstaker, kunne mange av de sakene som oppleves belastende vært unngått.

Dersom ledere hadde vært seg sitt ansvar bevisst og tidlig tatt opp en uheldig utvikling for en arbeidstaker, kunne mange av de sakene som oppleves belastende vært unngått.

BFs forbundsstyre:

Randi Rønningen (leder)
Menighetsfakultetets bibliotek
Boks 5144 Majorstua
0302 Oslo
Tlf.jobb: 22 59 05 22
Fax: 22 59 05 30
Tlf.priv.: 22 19 56 41
E-post: randi.ronningen@menfak.no

Turid Holtermann (nestleder)
Høgskolen i Sør-Trøndelag
Avdeling helse- og sosialfag
Ranheimsveien 10
7005 Trondheim
Tlf.jobb: 73 82 82 26
Fax: 73 82 82 01
Tlf.priv.: 73 91 11 59
E-post:turid.holtermann@ahs.hist.no

Randi Alice Johnsen (styremedlem)
Kongsbakken videregående skole
Tromsø

Siri Kolle (AU-medlem)
Fredrikstad bibliotek
Avdeling Onsøy
Onsøy

Steinar Lakså (styremedlem)
Meråker folkebibliotek
Meråker

Kari Lifjell (styremedlem)
Deichmanske bibliotek, Lesesalen
Oslo

Anne-Mette Vibe (styremedlem)
Norges idrettshøgskoles bibliotek
Oslo

Eli Wilhelmsen (styremedlem)
Nasjonalt læremiddelsenter
Oslo

Anne Woje (styremedlem)
Kvinnherad folkebibliotek
Husnes

BFs sekretariat:

Faglig sekretær: Sølvi Kristiansen

Adresse: Lakkegt.21,
0187 Oslo
Tlf.: 22 17 04 95
Fax: 22 17 04 96

SPALTELANGS

Akademikerne vil ha mer i lommeboka

Akademikerne har sakkert akterut i lønnsutviklingen de siste årene, og trenger ca. 15.000 kr i lønnstillegg for å komme tilbake til situasjonen for to år siden, sier Inger Marie Sande som er leder av fylkeskontaktgruppen for AF i Sogn og Fjordane. Kontaktgruppen ble etablert i vinter med tanke på hovedtariffforhandlingene, og er et tegn på at akademikerne nå vil stå sammen i lønnskampen. Løpet i forhandlingene blir kjørt sentralt, og gruppen er mest et ledd i konfliktberedskapen idet akademikerne nå mener alvor og er villige til å ta en konflikt.

Folk med høyere utdanning har sakkert dramatisk akterut i lønnsutviklingen de seneste årene, og begynnerlønnen for de fleste akademikere er også svært lav. LO har krevd at alle deres organiserte med mindre enn 250.000 i årlig inntekt, må få lønnsøkning. Mer enn 75% av AFs medlemmer vil falle inn under et slikt krav. AF-gruppen kan deles i to: De med lang utdanning og de med 3-årig utdanning der særlig kvinnedominerte yrker hører hjemme. For AF er det viktig å få gjennomslag for at Likestillingslovens §5 følges opp, sier Sande. Denne paragrafen fastslår at grupper med like lang utdanning og tilsvarende ansvarsområder, skal ha likelønn.

I det private næringsliv får de ansatte bonus når bedriften går godt. Nå går bedriften Norge godt, og det er derfor rimelig at staten gir mer til sine ansatte!

Stadig flere innom folkebibliotekene

En foreløpig statistikk for landets folkebiblioteker for 1995 viser en økning i besøkstallene på 7%. Utlånet øker også, men det skjer en forskyving fra bøker mot lydbøker og vi-

SPALTELANGS

AF-samarbeidsforum

- hva er det, og hva gjør de?

Sølvi Kristiansen
Faglig sekretær i BF

Samarbeidsforum for foreninger uten fast plass i AFs styre eller «Samarbeidsforumet» er et av forumene i AF hvor Bibliotekarforbundet deltar. I dette samarbeidet deltar alle foreningene i AF som ikke har fast styreplass. I april avholdt forumforeningene sitt årsmøte.

I løpet av siste år har Samarbeidsforumet hatt tre møter, bl.a i forkant av AFs representantskapsmøte, hvor man hadde et rådgivende nominasjonsvalg og gjennomgikk aktuelle saker til representantskapsmøtet. De mest aktuelle samarbeidssakene var kontingentnøkkel til AF, Lønnspolitisk offensiv (LPO) og valg av nestleder. Forumforeningene fikk gjennomslag for sine holdninger i alle disse sakene, nettopp ved at man stod sammen selv om det var et massivt press for å få splittet Forumforeningene.

Det er ikke ren idyll i Forumforeningene heller, men hvis man kan samarbeide om store saker, er dette en måte å få innflytelse i AF på. Samholdet i dette tilfellet viste andre foreninger i AF at Forumforeningene er en maktfaktor man må regne med, ut fra at man stod på holdningene ut fra hva Forumforeningenes formøte hadde avgjort.

Videre har Forumforeningene planlagt og gjennomført kurs for tillitsvalgte i samar-

beid med Studieforbundet i AF, hvor flere av BFs tillitsvalgte har deltatt. Tilbakemeldingene på disse kursene er entydig positive, og årsmøtet vedtok derfor at det skal satses videre på disse kursene.

Forumforeningenes årsmøte drøftet også mulige modeller for lokalt samarbeid, slik at man får allianser på det lokale plan. Det var helt klart at dette er noe man må arbeide videre med, 13-gruppen er i gang med kartlegging av representanter på kommunenivå, og Fylkesforumene i forbindelse med Lønnspolitisk offensiv (LPO) blir sett på som en god begynnelse til samarbeid på lokalt plan, det er i alle fall en måte å treffe andre AF-organiserte på.

Forumforeningenes styre for kommende år er: Stanley Johannessen (Norsk Radiograf-forbund), Ole-Petter Giving (Fellesforeningen FFK), Eli Lexander (Norsk Bioingeniørforbund), Gunnar Thelin (Den Norske Kirkes Presteforening), Sverre L. Nielsen (Norsk Psykologforening), Kirsten Haug (Sosialøkonomenes Fagforening) og Oddmund Runningen (Skatterevisorenes Forening).

Skal du bytte jobb, eller har du kanskje allerede gjort det?

Sølvi Kristiansen
Faglig sekretær i BF

I forbindelse med bytte av arbeidssted er det mange ting å huske på, og i denne forbindelse kan det være greit med ei "huskeliste" over hva du bør huske på i forhold til Bibliotekarforbundet.

I vårt medlemsregister har vi registrert opplysninger om arbeidssted og arbeidsgiver, medlemmets adresse og telefonnummer på arbeidsstedet. I tillegg vil vi registrere mest mulig av hvilken type stillinger våre medlemmer har, hvor lang ansiennitet man får godskrevet og hvilket lønns-trinn man er plassert i, gjerne med angivelse av hvilken innplassering man har fått i lønnsrammen.

Kontingenten til BF trekkes direkte fra lønnen av arbeidsgiver, og det er BF sentralt som gir arbeidsgiver bedskjed om trekket. Hvis du ønsker å betale kontingenten direkte til BF, må du gi spesielt beskjed om dette til BF. I noen tilfeller tar det litt tid

før arbeidsgiver får dette lagt inn i systemet sitt, slik at man noen ganger ikke blir trukket før andre lønnsutbetaling fra arbeidsgiver, og da med dobbelt trekk. Men jo tidligere man sier fra til BF, jo større er sjansen for at dette kommer i gang fra første utbetaling.

Videre er dette med tillitsvalgte noe man bør finne ut av snarest mulig. Det er en kjensgjerning at mange av våre medlemmer er eneste ansatte bibliotekar på arbeidsplassen, og således har rettigheter som tillitsvalgt overfor arbeidsgiver. Noen steder er det nok med en muntlig beskjed, mens

man andre steder forlanger mer formelle henvendelser. Husk samtidig at BF sentralt gjerne vil vite om hvem som er tillitsvalgte, selv om du er eneste ansatte og således må være din egen tillitsvalgte overfor BF.

Så om du har skiftet arbeid eller skal

gjøre det, send en faks, et brev eller ring til Bibliotekarforbundets sekretariat og meld fra om endringene. Det kan være praktisk å ta kopi av et innmeldingsskjema fra "Bibliotekaren", og bare merke det med "endrings-skjema".

SPALTELANGS

deo. Den eneste gruppen som lånte mindre i fjor, var barn og unge. Mange kommuner satser nå på IT-utstyr og -kompetanse. Men bare 12 kommuner har tilbud til publikum om bruk av Internett!

Jaglands bibliotekvisjon

Norges nasjonalgave til seg selv ved årtusenskiftet bør være verdens beste nasjonalbibliotek som rommer både det som var og det som kommer, mener Arbeiderpartiets leder Torbjørn Jagland. Visjonen ble lansert på Landsmøtet i Norsk Bibliotekforening på Lillehammer, og ble godt mottatt.

Jagland innledet sitt foredrag med å slå fast at biblioteket er en av demokratiets viktigste institusjoner, og en institusjon som fortsatt skal yte sine tjenester uten kostnader for folket. Han fryktet heller ikke at en fokusering på informasjonsteknologien skal true bibliotekene. Tvert imot, bibliotekene kommer til å stå i sentrum for IT-utviklingen, mente Jagland. Bibliotekene er vant til å sortere og strukturere informasjon, og dette er et håndverk som IT-samfunnet ikke kan klare seg uten. Derfor ser Jagland planene om et nasjonalbibliotek som en unik sjanse for Norge til å vise verden hvordan nasjonal arv kan kombineres med moderne norsk teknologikunnskap. Nasjonalbiblioteket kan bli det sentrale knutepunktet i et nytt kultur- og kunnskapsnett der vi knytter sammen alle bibliotek, arkiv, museer, skoler og universiteter. Han minnet også om at et godt bibliotekvesen er nødvendig i et samfunn der livslang læring blir en selvfølge.

Vi bør få i stand en dugnad der stat, fylker, kommuner, næringsliv og andre interesserte kan bidra. Bibliotekene spilte en viktig historisk rolle ved inngangen til dette århundret, og de vil spille en avgjørende rolle i møtet med det nye årtusenet, sa Jagland.

SPALTELANGS

Forslag fra Carl I. Hagen til Kommunenes Sentralforbund

FrP fremmet på KS' landsting i vinter flere forslag til «effektivisering av kommunal tjenesteproduksjon». Om bibliotek sier FrP at dette er et viktig kulturtilbud, men at etterspørselen etter denne tjenesten bør være avgjørende. Målet er dessuten å gjøre tjenesten selvfinansierende, dvs. innføre en form for egenbetaling. Gratisprinsippet fravikes altså, og kommisjonen som har utarbeidet dokumentet, foreslår at FrPs stortingsgruppe fremmer forslag om lovendringer i Lov om folkebibliotek slik at bibliotekene gis anledning til å leie ut bøker o.a. materiale mot betaling. Det vises her til Libriskjedens alternative «betalingsbibliotek» og til forsøk gjort i Sverige som har resultert i at flere private firma driver bibliotek.

«Nye Læseforening for Kvinder»

Den første leseforening av dette slaget ble stiftet av Camilla Collett i 1874. Inspirasjon til dette fikk hun under et besøk i København. Formålet var å etablere et samlingssted hvor kvinner kunne finne midler til opplysning, åndsdannelse og utvikling.

I slutten av januar i år stod en liten annonse i hovedstadspresen: Kvinner som var interessert i å være med i en litteratur/kulturhistorisk forening kunne møte opp i Universitetets gamle festsal. Responsen var formidabel. Et halvt hundre kvinner i alle aldre møtte opp, og programmet som ble lagt fram av initiativtaker Tove Moksnes, var svært omfattende. «Nye Læseforening for Kvinder» er åpen for alle, og er slett ikke et høyt-travende foretak. Den er ment å være et samlingssted for kvinner som er interessert i litteratur og kulturhistorie, et forum der man kan møte forfattere og andre litterære personer, et

SPALTELANGS

AF tilbyr grunnfag for tillitsvalgte

Sølvi Kristiansen
Faglig sekretær i BF

Fra høsten 1996 vil Studieforbundet i AF i samarbeid med universitetene i Bergen og Oslo tilby et grunnfag for tillitsvalgte i AF-foreningene. Hvis alle formaliteter kommer i orden, vil første kull starte 13. august 1996.

Dette er et grunnfagsstudium på tilsammen 20 vekttall, og er bygd opp med tre studiemoduler. Det er lagt opp til halv studieprogresjon, med gjennomføring av de tre

modulene over to år. To av modulene er på fem vekttall og har avsluttende eksamener, mens den siste omfatter en prosjektoppgave på 10 vekttall.

Det er lagt opp til 3-dagers internatsamlinger i de to første modulene, og obligatorisk fellesdel i den tredje modulen. Innenfor den første modulen kan tidligere gjennomført tillitsvalgtopplæring godskrives.

Opptaket skjer medio mai 1996. For nærmere opplysninger om studiet og eventuelt søknadspapirer, kan BFs sekretariat kontaktes.

Brosjyre

Endelig er BF kommet så langt at vi har en ny brosjyre ferdig trykt. Som utgangspunkt har vi brukt den brosjyren som ble laget like etter at BF ble tatt opp i AF. Formatet er det samme: én A4-side brettet i tre til folder. Til den grafiske delen av brosjyren har vi brukt industri-designer Johnny Snapa, som har laget logo for oss tidligere. Brosjyren har de samme fargene som logoen.

På BF-styremøtet i februar ble det vedtatt å iverksette en vervekampanje, og brosjyren

blir en viktig del av markedsføringen for BF i denne sammenhengen. Den var ferdig til NBF-møtet på Lillehammer, og det vil også bli sendt ut brosjyrer til lokallagene. For mer informasjon kan sekretariatet kontaktes.

Årets lønnsoppgjør - blir det streik?

Randi Rønningen
Forbundsleder i BF

Dette nummeret av Bibliotekaren går i trykken før tariffforhandlingene pr 1. mai er sluttført. Men når medlemmene mottar bladet har forhåpentligvis partene kommet fram til enighet og vi har nye avtaler.

Vi har i tidligere nummer av Bibliotekaren informert om BFs krav, her gjentar vi bare at vi ved dette årets lønnsoppgjør prioriterer sentrale forhandlinger.

Vi antar at dere gjennom media har fått med det viktigste av hva som skjer. Detaljer om hvordan resultatene vil slå ut for BFs medlemmer vil vi komme tilbake til i neste nummer av Bibliotekaren.

Vi har som utgangspunkt at arbeidsgiver

vil lytte til våre krav. Men dersom det ikke oppnås enighet kan det også i år bli streik.

BF har sammen med de øvrige forbundene i AF laget en konfliktplan, både på sentralt hold og lokalt. Siden planene er konfidensielle inntil kort tid før en evt. streik, kan vi ikke på dette tidspunktet fortelle hvem av BFs medlemmer som inngår i planene. Men de det gjelder vil få den nødvendige informasjon i forkant av en eventuell konflikt. De som ikke hører noe skal gå på arbeid som vanlig. Men vi oppfordrer alle BFs medlemmer om å være aktive dersom det blir aktuelt å aksjonere for å få gjennomslag for våre lønnskrav.

Støtt opp om lokale aksjoner og vis arbeidsgiver at alle medlemmer står bak kravene selv om vi ikke streiker alle sammen. Men som skrevet over, vi håper på at arbeidsgivers tilbud er av en slik karakter at vi ikke behøver å ty til streikemidlet.

Sjanseløse akademikere?

Offentlig ansatte akademikere har ingen sjansje til å lykkes i sin lønnskamp, hevder forskningssjef Cappelen i Statistisk sentralbyrå i en uttalelse til Bergens Tidende. Selv om industrien tåler både fire prosent lønnsvekst og litt til, vil det bære helt galt av sted dersom en slik lønnsvekst skulle slå ut i hele økonomien! Det ville være helt sensasjonelt om lønningene i offentlig sektor skulle øke med fire prosent!

Vi går nå inn i en periode med rikelig tilgang på arbeidstakere med høyere utdan-

nelse, som er særlig etterspurt av det offentlige, men det vil ikke være behov for dem dersom de skal ha høy lønnsvekst. Dette kan føre til at den utviklingen som i lengre tid har funnet sted, nemlig økende forskjell mellom privat og offentlig sektor, vil fortsette. - Mitt poeng er bare at i en periode med stor tilgang på akademikere tåler ikke markedskreftene samtidig en høy lønnsvekst. Og hvis markedskreftene skulle settes til side, ville det føre til massearbeidsledighet blant akademikere!

SPALTELANGS

sted der man kan diskutere og treffe likesinnede.

Moksnes har bare møtt interesse og velvilje når hun har kontaktet forfattere og bedt dem komme til leseforeningen. Hun har også etablert god kontakt med forlagene for å holde seg oppdatert om hva som utgis på bokmarkedet neste sesong, og dermed være i forkant med å kontakte forfattere o.a. som inviteres til leseselskapet siste tirsdag i måneden. Moksnes driver i tillegg litterært reisemyrå som arrangerer turer og utflukter til steder av interesse for leseselskapet og andre.

Bytte bibliotekjobb for en tid?

Danske BF har tatt initiativet til en jobbyttesentral for nordiske bibliotekarer som måtte ønske å bytte jobb med en dansk kollega. BFs nyoppstartede hjemmeside og web'en benyttes som formidlingsmedium over Internett, men skjemaer kan også rekvireres ved annen type henvendelse til BF. Det er ikke mulig å melde seg til jobbyttesentralen over nettet idet det kreves et skriftlig samtykke, men er det i orden, kan en eventuell jobbytemakker kontaktes direkte for å avtale f.eks. lengden på jobbytting, lønn osv.

Jobbyttesentralens adresse er: <http://www.bf.dk/jobbyt/jobbyt.htm>

Rykkebrev som elektronisk post

BiblioFil melder at rykke- og varselbrev nå kan sendes som e-post. Med tanke på hva porto koster, er dette et stort fremskritt. Bibsys har også denne funksjonen, men det er bare 1. gangs purringer som går på denne måten. Fjernlånsrykking er også en mulighet som ligger inne, mens hentebrev pr. e-post fortsatt er en framtidvisjon.

SPALTELANGS

Bransjeavtalen består

Kultur- og distriktshensyn ble avgjørende for administrasjonsminister Nils Totlands avgjørelse i føljetongen om bransjeavtalen. I fjor vedtok Konkurransetilsynet å gi dispensasjon for bransjeavtalen på tre vilkår: Avtalen skulle ikke omfatte skolebøker, fagbøker og lærebøker - i tillegg skulle bokklubber og prismerking av bøker tas ut av avtalen.

I november klaget Den norske forleggerforening og Den norske bokhandlerforening vedtaket inn for administrasjonsdepartementet. Også de skjønn- og faglitterære forfatterforeningene har kastet seg inn i striden mot utthuling av bransjeavtalen og sterkere markedstilpasning av bokmarkedet.

Det var særlig de høye prisene på skolebøker som gjorde avgjørelsen vanskelig for departementet. I nynorskdistriktene fryktet mange at en deregulering vil innebære billigere skolebøker på bokmål og dyrer nynorsk-bøker. Å sikre lik pris og tilgjengelighet til lokal bokhandel over hele landet var et argument for avtalen. Men det er ingen grunn til å tro at slaget om bransjeavtalen har stått en gang for alle. Dispensasjonen er bare gitt til utgangen av 1999.

Nye multimediebutikker

Multimediebutikker er det nye sesam-sesam i bokhandlerbransjen. I midten av mars åpnet Narvesen og Tanums «Ripp van Vinkel» i det nye Vinterbrosenteret utenfor Oslo. Nå følger Libris etter, og planlegger åpning av to nye multimedia-forretninger i hhv. Oslo og Stavanger i oktober. Libris' nye konsept har fått navnet LibrisMediaMarked, og butikkene vil bestå av en del bokhandel, en del film og musikk, en del nasjonal/internasjonalt presse og en del CD-rom-produkter.

SPALTELANGS

Et annerledes studium i Tromsø

- Vi har rundt 20 studenter i gang med det første grunnfaget i dokumentasjonsvitenskap i Tromsø. Jeg tror nok at over 90% av dem ønsker å fullføre en hel bibliotekarutdanning.

Intervju med Niels Windfeld Lund

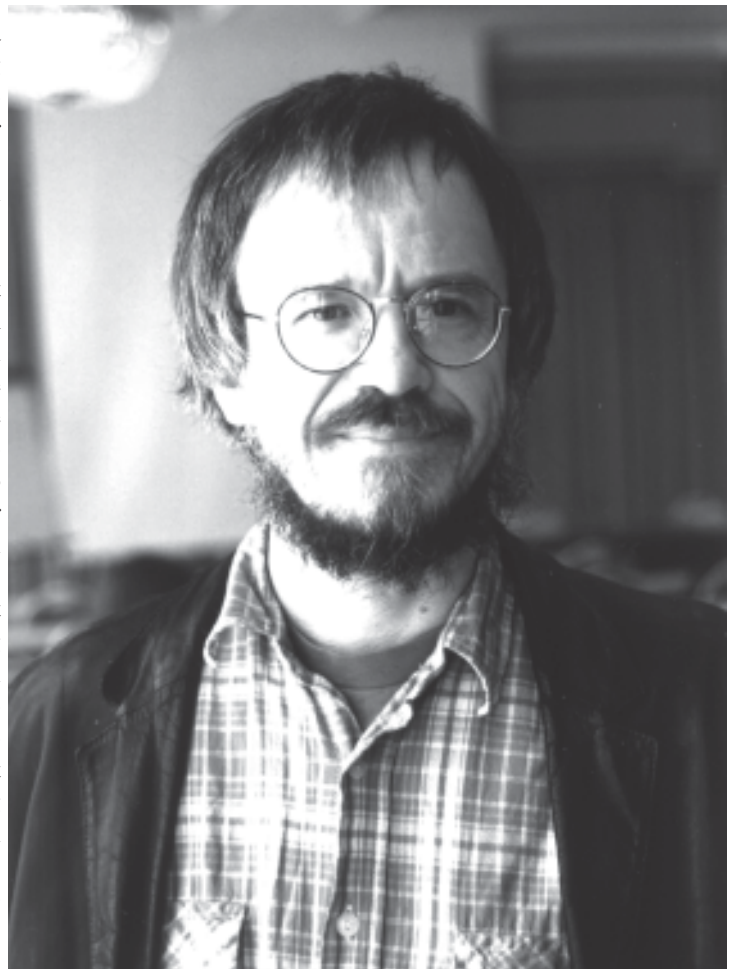

Det er Niels Windfeld Lund som sier dette til Bibliotekaren. Han er amanuensis og faglig ansvarlig for det nye studietilbudet i Tromsø. Han har lang erfaring fra bibliotekarutdanning i Aalborg og har arbeidet på Senja før han nå er «gründer» ved Universitetet i Tromsø.

Hvordan et fullt bibliotekarstudium blir seendes ut i Tromsø er ennå ikke helt avklart. I følge planene skal Høgskolen i Tromsø overta studentene for et grunnfag i bibliotekvitenskap, etter at de har fullført grunnfag og mellomfagstillegg i dokumentasjonsvitenskap ved universitetet. Og med et fritt valgt grunnfag som støttefag til slutt, er de Norges nye cand.mag.-bibliotekarer.

Høgskolen i Tromsø har utarbeidet opplegget for sitt grunnfag og sendt det til departementet til godkjenning. De kan forvente svar i løpet av høsten i år. Det blir da spennende om de får på plass lærerkrefter til grunnfaget sitt før første kull kommer.

- Studiet i Tromsø er på mange måter annerledes enn i Oslo i og med at det er do-

(Foto: ebe)

kument og ikke bibliotek som er i fokus. Vi bygger opp studiet med å se på dokumentproduksjonen først. Deretter kommer registrering og indeksering av dokumentene. Med denne rekkefølgen blir studentene forhåpentligvis motivert for å lære «kat. og klass.». Brukerkunnskap og organisasjon av dokumentsamlinger (bibliotek, men også arkiv og museum) er et hovedelement i opplegget for begynnelsen av annet semester, etter sommeren. Og siste fjerdel av grunnfaget består av en prosjekt-oppgave.

- Bruker du såkalt «problembasert læring» som undervisningsmetode?

- Ja, absolutt. I studiet kombineres de teoretiske kunnskaper med de praktiske ferdigheter i løsningen av de sentrale problemer i faget. Vi er et universitetsstudium og det betyr at vi arbeider med å studere problemer, som både er teoretisk interessante og relevante for en kommende praksis i f.eks. bibliotek. Vi utdanner dokumentasjonsvitere som kan arbeide som bibliotekarer!

- Hvor kommer lærerkreftene fra?

- Jeg har i det første semester selv hoveddelen av undervisningen. Vi bruker i tillegg en del timelærere fra andre fag ved universitetet og andre fagmiljø i Norge og andre nordiske land. Jeg er bare midlertidig ansatt. Den faste stilling som professor vil bli besatt i løpet av den aller nærmeste tid. De to andre faste stillingene, innen samfunnsfag og edb, blir forhåpentligvis besatt om ikke alt for lenge. For å sikre en viss «jordforbindelse» til bibliotekfaget vil vi også inngå i prosjektsamarbeid med bibliotek spesielt i Nord-Norge, og vi vil trekke på bibliotekarkompetansen i Tromsø, sier Niels Windfeld Lund til slutt.

Bibliotekaren vil følge opp den nye utdanningen i Tromsø, med reportasjer og nyheter. Vi vil også invitere studentene ved studiet til debatt i våre spalter. Vi gleder oss til å få «annerledes» kollegaer i bibliotekene om noen år.

RED ■

Fra studieplanen i Tromsø...

Det er utarbeidet studieplan for dokumentasjonsvitenskap grunnfag ved Universitetet i Tromsø. Av denne går det fram at det ikke kreves andre forkunnskaper for dette studiet enn de som gjelder generelt for studium på universitetet. Studiet kan også inngå i cand.mag.graden på lik linje med andre universitetsfag. Studieplanen anbefaler kombinasjoner med humanistiske fag eller samfunnsfag, men sier at «det kan være like fruktbart å ta dokumentasjonsvitenskap i kombinasjon med realfag eller andre typer fag eller utdanninger».

Når det gjelder yrkesmuligheter, står det i studieplanen: «Yrkesmulighetene med dokumentasjonsvitenskap grunnfag vil i stor grad avhenge av hvilke fag en ellers har i fagkretsen. Men studiet i dokumentasjonsvitenskap tar spesielt sikte på å utdanne folk til arbeid i bibliotek, arkiv og museer. Med tanke på slikt arbeid kan studiet i

dokumentasjonsvitenskap med fordel suppleres med anna fagutdanning.»

Studiet består faglig sett av tre deler. Og om eksamen står det i studieplanen: «Den humanistiske delen, den informasjonsteknologiske delen og den samfunnsvitenskapelige delen som til sammen utgjør dokumentasjonsvitenskap grunnfag, har en felles eksamen som har denne formen:

- en individuell hjemmeoppgave som skrives i løpet av 14 dager over et tema som er valgt fra ei liste

- en skriftlig prøve med varighet 8 timer

- en avsluttende muntlig prøve
Ved alle disse prøvene vil det være aktuelt å trekke inn stoff fra heile pensum.»

Av studieplanen går det også fram at grunnfagstudentene i Tromsø har et pensum på totalt 3.000 sider.

RED ■

SPALTELANGS

Påskeferie på Internett

I påsken fyltes Vikingskipet på Hamar av 2.500 Internett-frelste, derav 50 jenter. Da ble det gigantiske Internett-treffet «The Gathering» arrangert for femte gang, og aldri før har interessen vært større. Det har selvfølgelig også næringslivet lagt merke til, og sponset arrangementet med 1,2 millioner kroner. I løpet av 24 timer ble det satt opp et rekordstort datanettverk i Vikingskipet: Hele 2.500 datamaskiner koblet opp mot Internett ved hjelp av 3,7 km kabler. I Norge er det bare Kværner som kommer opp i en slik størrelsesorden ifølge arrangørene. Det ble arrangert en rekke konkurranser i programmering, grafikk og musikk på ulike plattformer, og i tillegg kunne en prøve seg på ulike flipper- og data-spill, teste storskjermen til interkinoen eller virtual reality-maskinene.

Schibstednett til aksjon

Medio mars måned kuttet Internett-leverandøren Schibstednett alle pekere til pornografisk materiale fra sin søkemaskin Kvasir. Dette er ikke sensur, men redigering, sier direktør Morten Stensland. Han opplyser at firmaet valgte å ta et oppgjør med nettpornoen etter at flere norske pornoblader de siste månedene hadde etablert seg med egne online-utgaver. Blader som Lek, Cupido, Aktuell Rapport og Duo hadde i månedsvis ligget helt øverst på Schibstednetts «30 på topp».

Kundene kan likevel fremdeles hente opp pornosidene ved å gå direkte til nettadressene, så det spørs hvilken nytte «redigeringen» har hatt.

Norsk kulturråd

har også fått sine egne sider på Internett. Her gis det en oversikt over Kul-

SPALTELANGS

turrådets virksomhet, dets publikasjoner samt liste over vinnere av Æresprisen, medlemmer av råd og faglige utvalg osv. Adressen er: <http://www.jus.uio.no/iri/kulturraad/>

Folkebibliotekene og Internett

STINGs utredning er nå levert og forefinnes på SBs hjemmeside med adresse: <http://samson.bibtils.no/>. Den vil bli trykket og sendt alle landets kommuner en gang over påske.

Utvikling og endring i folkebibliotek

Ragnar Audunson har i en doktorgradsavhandling om hvordan omgivelsene styrer utvikling og endring i bibliotekene, sammenlignet folkebibliotek i Oslo, Gøteborg og Budapest. Han forsvarte avhandlingen ved Bibliotekhøgskolen i Oslo 12. april i år.

Brutte løfter om hjelp

Sarajevos bibliotekarer venter fremdeles på hjelp fra resten av verden. Restene etter vår tids største bokbål, brannen i Nasjonalbiblioteket i Sarajevo natten til 26. august 1992, er stuet sammen på fem forskjellige lagre uten å bli tatt skikkelig vare på. Bare 10% av en samling på 3 millioner gjenstander ble reddet da brannrakter traff biblioteket. Behovet for et nytt og tidsmessig bibliotek er påtrengende.

Hele verden var rystet over tragedien, og alle var fulle av løfter og forsikringer om hjelp og støtte til gjenoppbygging av Nasjonalbiblioteket.

Så langt har ca. 1 million norske kroner kommet i støtte fra UNESCO, men denne bevilgningen er bundet

Hva menes egentlig med "kjennskap til edb"?

Ingeborg Motzfeldt
Hovedbibliotekar, Høgskolen i Tromsø

Selv tok jeg bibliotekareksamen for 20 år siden, mens vi ennå programmerte på hullkort. Skolen hadde akkurat anskaffet - ikke en datamaskin - men en punchmaskin. Så kunne vi i det minste taste inn programmene våre "hjemme" i Dæleneggata, før læreren tok med hullkortbunkene i bilen opp til Blindern for å få dem matet inn i en datamaskin der.

Få år senere anskaffet skolen sin første Mycron-maskin, siden kom det en større - og da jeg for drøyt 10 år siden var ferdig med diplombibliotekareksamen (VU) hadde den aller første PC'en inntatt BRODD. Fremdeles hadde ikke den enkelte ansatte egen terminal på kontoret. Så kom det en maskin fra Norsk Data, og ihvertfall i BRODD fikk alle egne terminaler - og en vakker dag hadde plutselig alle på skolen PC'er på kontoret. "The rest is history" - men det er altså knappe 10 år siden PC-invasjonen startet for alvor. Internett har "eksplodert" i løpet av de siste par årene, så det er ikke så rart at det kan føles problematisk å henge med i svingene noen ganger!

Tilbake til det noe uhandterlige ønsket om EDB-kunnskaper. Det er vel etterhvert få som ønsker å ansette en bibliotekar som er totalt analfabet m.h.t. bruk av den nye teknologien. Jo mer man kan og forstår, jo bedre. Men er MARC-katalogisering det samme som "EDB-kunnskaper"? Er søking på Internett "EDB-kunnskaper"? Eller bør vi forsøke å bli mer presise i hva vi egentlig etterlyser?

For en stund siden så jeg en utlysningstekst for en bibliotekarstilling, hvor det bl.a. var angitt at "Det er ønskelig med kjennskap til EDB, særlig informasjonssøk på Internett". Slike formuleringer med noe uspesifiserte ønsker/krav om EDB-kunnskaper er ikke uvanlige. I den nevnte utlysningen ble jo også den generelle formuleringen spesifisert nærmere: man ønsket en bibliotekar med kjennskap til søking etter informasjon på Internett.

Problemet er at "EDB-kunnskaper" blir et vidt begrep som sier alt og ingenting. Vi befinner oss fremdeles i en slags overgangsalder hvor mange har måttet tilegne seg den nye teknologien, eller i det minste anvendelsen av den, etter fullført bibliotekarutdanning. For enkelte er den nok fremdeles litt fremmed og kanskje skremmende.

EDB - elektronisk databehandling - er et vidt og generelt begrep. Det omfatter alt som har av bearbeiding av data v.h.a. elektronikk å gjøre. Mange kaller det i stedet "data", f.eks. brukte Bibliotekarens redaktør uttrykket "datakunnskap" i en e-post da vi diskuterte hva spalten kunne handle om denne gangen. Selv er jeg lite glad i den betegnelsen, som jeg mener er om mulig enda mer forvirrende og uklar.

IT er en annen vanlig betegnelse. Informasjonsteknologi - det går jo på selve teknologien man benytter for å lagre og behandle informasjonen. Strengt tatt er skriftspråk også "informasjonsteknologi", og var litt av en revolusjon da det ble oppfunnet. Men det er selvfølgelig ikke det vi i dag forbinder med IT - eller "moderne IT" som vi evt. sier når vi skal være litt mer presise.

Jeg tror at det blir mer og mer nødvendig for bibliotekarer å ha skikkelige kunnskaper om bruk av IT. Vi må beherske den teknologien som skal være vårt arbeidsredskap. Likevel er det ikke sånn at vi alle trenger å være tekniske eksperter, i betydningen å kunne alt om lokalnett, servere, systemprogrammering osv. osv. Det er fremdeles vår kompetanse på organisering og gjenfinning av informasjon som gjør oss til *bibliotekarer*. Men vi trenger å lære endel grunnleggende prinsipper om hvordan maskinen fungerer, litt mer enn bare å bruke helt bestemte programmer - det være seg til tekstbehandling eller katalogisering.

Vi trenger kunnskap som kan overføres fra ett program, ett system, til et annet - slik at man slipper stadig "kursing" når det kommer nye versjoner eller skjer utskiftninger, eller dukker opp helt nye hjelpemidler. En viss grunnleggende forståelse av hvordan det hele fungerer gjør oss også bedre rustet til å være på offensiven og selv se og delta i utviklingen av nye anvendelser av teknologien.

Det eneste som virker sikkert, er at utviklingen går raskere og raskere. Ofte skulle man vel ønske at det kunne komme en pause, sånn at man fikk hentet seg inn, kommet ajour. I et foredrag om "EDB og vår yrkesrolle" på Bibliotekutvikling 1994 la Tor Blekastad fra UB Oslo frem følgende dikt av Olav H. Hauge som en illustrasjon av hvordan mange av oss kan føle det iblant:

Ein havmåse

Ein havmåse
var du, og at du
skulde enda slik!

Dei andre lettar i stormen,
du stend att på eit skjer og skrik.

Vi ønsker vel helst å være med og lette? Tøft og blåsende, javel - men hva hjelper det å stå igjen og skrike?

Kamp mot datakløften i Bergen

Bergen offentlige Bibliotek tar opp kampen mot den økende kløften mellom de som er fortrolig med den nye digitale virkeligheten og de som ikke er det. Biblioteket satsar på barna.

- Derfor plasserer vi en PC med CD-ROM-spiller på barneavdelingen i alle filialene våre og på hovedbiblioteket i sentrum. Det skjer i månedsskiftet april/mai. Litt senere blir det også mulig å bruke Internett på lesesalen på hovedbiblioteket, forteller dataansvarlig Dagny Eide.

Under mottoet «IT for liten, IT for stor» tar biblioteket med seg folkeopplysnings-

tanken ut i cyberspace. Hensikten er å gjøre de nye elektroniske informasjonsmediene tilgjengelig for flest mulig. Det er ikke snakk om noen revolusjon, men en videreføring av det biblioteket alltid har gjort: finne fram til informasjon, stille det til disposisjon og gi veiledning.

- Barn og ikke minst jenter har i dag svært ulike muligheter til å bli fortrolig med datautstyr. Vårt tilbud skal bli fristende og rikelig så langt ressursene rekker. Derfor lærer vi opp våre ansatte, og vil veilede og aktivisere de som kommer til biblioteket for å bruke utstyret, sier Dagny Eide ved Bergen offentlige Bibliotek.

SPALTELANGS

opp til øremerkede innkjøp av medisinsk litteratur, tidsskrifter, bøker og bibliotektekniske hjelpemidler. Aksjonen som ble vedtatt på UNESCO's 27. generalforsamling i fjor «Solidaritet med bibliotekarene i Sarajevo», har ikke gitt særlige resultater. I Norsk Bibliotekforening gikk hele solidaritetsaksjonen i glemmeboken...

Kanskje vil UNESCO's konferanse om bevaring av fortidsminner, som finner sted i Oslo i juni, også ta for seg skjebnen til Nasjonalbiblioteket i Sarajevo, og sette gjenoppbygging på timeplanen igjen.

Norske vitenskapelige og faglige biblioteker

RBTs håndbok, 8. utgave, er nå tilgjengelig på WWW med peker fra RBTs hjemmeside <http://info.rbt.no/> Det gjøres oppmerksom på at dette er en midlertidig testversjon.

Strategisk IT-analyse for norske folkebibliotek 1995-2005

Prosjektets første fase er avsluttet. Bak denne står 15 folke- og fylkesbibliotek som har vurdert og analysert norske biblioteksystemer og dataleverandører. Rapporten er utarbeidet av Bente Schade Poulsen og Bo Harder Weymann fra Danmarks biblioteksskole.

I neste prosjektfase vil det bli lagt fram forslag til offensive strategier for folkebibliotekene. Prosjektet er finansiert av de deltakende bibliotekene med støtte fra Kommunenes Sentralforbund og Statens Bibliotektilsyn. Rapport fra denne fasen forventes framlagt høsten 1996.

Travle dager: En uke med Finn-Ulrik i NRKs fjernsynsarkiv

Dagbok

Finn-Ulrik Berntsen

Arkivar ved Fjernsynsarkivet NRK / DK-service

Jobben min er å hjelpe distriktskontorene i NRK med research, kopiering, overspilling av bilder og lyd, og i noe grad med «ideer» til deres program-skapning.

Mandag

Mandag morgen fra 8-10 er, hvis jeg er heldig, den eneste perioden i løpet av uken hvor telefonen og faxen ikke gløder. La det være sagt med en gang, dette er ikke en jobb for mennesker som ikke liker stress.

Mandag er dagen da alle NRK-ansatte ved DK'ene kommer med «gode» ideer de har tumlet med i helgen. Fra kl. 10 og utover ramler det inn med telefoner, mail, fax og beskjeder på telefon-svareren. «Svareren» er et uunnværlig teknisk hjelpemiddel,

fordi jeg konstant jogger rundt på Marienlyst, og sjelden er å treffe på kontoret.

Det kommer en fax fra DK-Vadsø. Tre tette sider med stikkord over bilder de ønsker til en musikkvideo de skal lage. Helst skulle de gjerne hatt bildene i løpet av et par dager. En «liten» telefonsamtale er nødvendig for å forklare «livets realiteter» for den meget stressa medarbeideren ved DK-

Vi har bedt en rekke bibliotekarer skrive dagbok fra en uke på sin arbeidsplass. Denne gangen er det Finn-Ulrik Berntsens tur

- For at de rette bildene skal bli festet til tape, er det nødvendig at jeg passer på at teknikeren kopierer rette bilder til rett tape, skriver Finn-Ulrik Berntsen i dagboka si. (Foto: Kai Østlie)

Vadsø. Dette betyr timer med research, påsyn (for å finne de rette bildene) og kopiering. Vadsø roer seg etter løfte om at bildene kommer på fredag eller aldri.

Arbeidet med å grave frem bilder begynner, både PC og kortkatalog må endevendes i denne saken. Innimellom kommer det en jevn strøm med ønsker og forespørsler som må sorteres og prioriteres etter redigeringsdato og når det skal på lufta.

«Schrødingers Katt» på Tyholt/Trondheim ringer, sending i morgen og de trenger edderkopper og slanger av diverse format og typer. Om ikke snille, vakre... osv arkivaren ikke kan skaffe oss dette i dag, senest tirsdag morgen. Sukk og stønn og snille arkivaren får gjøre et forsøk, noe som betyr at alt annet får vente. Raske søk og noen løpeturer senere er bånd med både edderkopper og slanger funnet frem.

Det viser seg at det er umulig å få spilt det over via linjer til Tyholt, det må derfor kopieres over på bånd, og sendes med NRKs kurerpost til Tyholt. Det skal være fremme tirsdag morgen, håper kureren ikke treffer noen elg på veien.

15.45 er det hjem, det vi ikke rekker i dag, rekker vi kanskje i morgen.

Tirsdag

Starter der vi slapp i går, research og forberedelser til de større kopieringsjobbene. «Norge Rundt» ønsker gamle bilder av skiferbruddet på Voss. Kortkatalogen må til pers igjen. Det eneste som jeg finner, ligger på 16mm sv/hv film, kronglete format. Må man så må man, lett jogg og fil-

- Tirsdag er også dagen vi går rundt med Marienlysts største tralle og sanker inn bånd til «den store kopieringsdagen». (Foto: Glenn Pedersen)

men i klippebordet og klargjøres, rekker det akkurat før seksjonsmøte starter kl. 0900.

Dagen krydres av et par hastesaker. Tromsø har sending i dag og trenger en del arkivstoff. Dette må sendes oppover med Jet Pack og vi har et fly å rekke, stress.

Tirsdag er også dagen vi går rundt med Marienlysts største tralle og sanker inn

bånd til «den store kopieringsdagen».

Her kommer jeg med et lite innstikk for å forklare litt om de forskjellige formatene arkivene har, og problemene vi har med disse... Det dreier seg om videobånd og film i varierende størrelser og kvalitet. Vi har 16 og 35 mm film, og film er faktisk, selv om det er det eldste formatet, det som gir best bilder hvis det lagres og behandles optimalt, noe det ofte ikke blir. Film er også det formatet som er vanskeligst tilgjengelig, da formatet krever mye forberedelser og avspilling på teknisk utstyr som det er begrenset tilgang til. Noe av de samme problemene gjelder for de eldre typene av videobånd som 1-toms, 2-toms og Umatic HB.

Alle bibliotekarer har hørt om surt papir som over tid ødelegger bøkene, da papiret forsvinner. I film- og videoproduksjon har man oppdaget lignende problemer med film og videobånd. På film har man oppdaget noe som kalles «eddik-syndromet», parallellen til «surt papir» er ganske åpenlys, får en film «eddik-syndromet» blir den veldig fort ubrukelig.

Videobånd av den eldre typen (ca. 1960-1985) har også vist seg «sykelige», de er utsatt for noe som kalles «klogging» eller «avleiring», og som ved avspilling kan ødelegg både bånd og avspillingsmaskin. Det er også nærliggende å tro at det vil oppstå lignende eller beslektede problemer med

Forts. neste side ...

våre nyeste formater, Betacam Sp og Digi Beta, noe som fører fjernsynsarkivet inn i en ond sirkel for hele tiden å redde «syke» bånd. Kostbart og tidkrevende. Dette er jo også en viktig faktor i mitt arbeid med å finne passende bilder til de varierende produksjonene. Det er viktig at arkivbildene fyller sin funksjon og ikke bryter med forutsetningene som resten av produksjonen bygger på.

Onsdag

Dagen er for det meste satt av til klargjøring og påsyn til torsdag. Jeg bruker lang tid på å finne frem til de rette bildene de enkelte DK'ene ønsker seg. Det er utrolig hvor mye bilder og film man må igjennom for å finne de rette sekvensene.

Man får jo aldri jobbe i fred, ei heller i dag. Det er snart Grand Prix, og Stavanger trenger bilder av Mia Gundersen i 'en forferdelig rød «regnfrakk» med leopardpels?', selvfølgelig i dag. Jeg har egentlig ikke tid, men lover å gjøre et forsøk.. To forsøk senere har vi klart å spille det over til Stavanger.

Tilbake til påsynsrom for klargjøring. 15.40 og vi rakk det akkurat.

Torsdag (Den store kopieringsdagen)

Dette er dagen for kopiering. Alle teknikere på kopieringssentralen løper og gjemmer seg når Berntsen svinger inn med stappfull tralle. Alle saker som ikke er «i dag» men bare er «så fort som mulig» skal bli ferdig på torsdag.

For at de rette bildene skal bli festet til tape, er det nødvendig at jeg passer på at teknikeren kopierer rette bilder til rett tape. Kopieringen varer fra 09.00 til 14.30 og da

Finn-Ulrik Berntsen om fredagene sine: - Etter lønsjen stresser vi ikke mer, alt skyves videre ut i neste uke. (Foto: Turid Sanne Kvaløy)

sier det seg selv at det ikke blir tid til så mye annet.

Torsdag svarer jeg konsekvent ikke på henvendelser før all kopieringen er ferdig. Det er likevel alltid noen som klarer å finne deg med hastesakene sine. I dag trenger «Norge

Rundt» flere bilder til fredagens sending, vi ser i nåde til dem og løper for å søke frem og hente det aktuelle båndet. Heldigvis har vi jobbet effektivt tidligere og rekker å ta det i kopieringstida. «Norge Rundt» smiler.

Fredag

Etternølerne bruker dagen til å stresser med alt de har glemt å bestille. Før lønsj er det et sabla Texas, med telefoner og mail i hytt og pine. Tunga rett i munnen, alt ordner seg med litt tro og vilje. Heldigvis har kopieringssentralen folk på vakt i helgen og heldigvis har ikke jeg det. Alt som jeg ikke får bestilt kopieringstid til, legges inn på «vent», og blir forhåpentligvis tatt i løpet av helgen. Det har gått bra så langt.

Kl. 12 er det lønsj i kantina. Fredag serveres risengrynsgrøt, og det markerer fredagen for meg. Etter lønsjen stresser vi ikke mer, alt skyves videre ut i neste uke. DK'ene er klar over dette og kommer ikke med «i dag» henvendelser etter lønsj, nesten (bare nesten) uten unntak.

Resten av dagen brukes til å føre statistikk og planlegge saker for neste uke.

Jeg kan med god samvittighet ta meg en øl etter jobben i dag. Skål.

Tar bibliotekforskningen endelig av?

Bibliotekforskning har aldri vært noen plagsomt synlig virksomhet i Norge. De fleste av oss har vel kanskje også stilt oss likegyldige til spørsmålet. Men det er mye på gang nå som vi bør følge med på. Under Norges forskningsråd er det nedsatt et programstyre for Bibliotekforskning. I slutten av mars kunngjorde de hvilke økonomiske ordninger som er tilgjengelige for de som kan og vil bedrive bibliotekforskning. Lederen for programstyret Romulo Enmark var ikke lite stolt da han presenterte opplegget med følgende åpningsord: «Jeg kan offisielt og høgtidelig meddele følgende:»

Området for kultur og samfunn i Norges forskningsråd starter fra høsten 1996 et program for bibliotekforskning. Programmet har en programperiode på 5 ½ år og en foreløpig kostnadsramme på 3,5 millioner kroner pr. år. Programnotat vil foreligge i løpet av første halvår 1996. Hovedutlysning av forskningsmidler under programmet vil finne sted høsten 1996. For **2. halvår 1996** utlyses det midler til prosjekter som er i gang eller vil kunne settes i gang umiddelbart.

Norges forskningsråds program «Bibliotekforskning» er et tverrfaglig program som har som mål å utvikle akademisk kompetanse på det bibliotek- og informasjonsfaglige feltet, utvikle forskningsmiljøer og å bidra til å knytte disse sammen i et nasjonalt og nordisk nettverk.

Programmet tar spesielt sikte på å utvikle forskningsbasert kunnskap og forståelse om bibliotek og andre informasjonsformidlende enheters rolle i et samfunn hvor IT-revolusjonen skaper nye forutsetninger for disse institusjonenes virksomhet og organisasjon.

Følgende deltemaer vil bli prioritert:

- Organisering og gjenfinning av kunnskap med spesiell vekt på elektroniske databaser og nettverk samt forholdet mellom slike systemer og brukerne.
- Bibliotekenes rolle som kultur- og

informasjonspolitiske instrument.

- Utforming, organisering og ledelse av bibliotek og bibliotek- og informasjonsfunksjoner.

- Konsekvenser av IT-revolusjonen for kunnskapsbehov og lesning i bibliotek-sammenheng og for bibliotekets rolle som formidler.

For 1996 utlyses det midler til:

- **Studentstipend for hovedfag- eller magistergradsstudenter**, med emne fra ett eller flere av programmets fire tematiske hovedområder. Hensikten er å rekruttere dyktige studenter innen de bibliotekfaglige, og de humanistiske og samfunnsvitenskapelige fagmiljøene til bibliotekforskning. Det vil derfor bli lagt stor vekt på prosjektbeskrivelsen og karakterer fra tidligere eksamener. Normalt kreves cand.mag. grad eller tilsvarende. Studentstipendet utgjør for tiden kr. 70.000,- og kan søkes for inn til ett år.

- **Kortvarige stipend (lønnsmidler i fra 6 til 12 måneder) for forskere** som ønsker å fullføre påbegynt forskningsarbeid, fortrinnsvis doktorgradsarbeid. Midler kan søkes for frikjøp av forskere med førstestillingskompetanse, eller personer som vil kvalifisere seg til førstestillingsopprykk. I forbindelse med søknadens framdriftsplan må man spesielt gjøre greie for tidsbehovet og hva det gjenstående arbeid består av. Prosjektperioden må ta til i 1996.

- **Doktorgradsstipend** med emne fra ett eller flere av programmets fire tematiske hovedområder.

Det er rådgiver Ruth Jenssen ved Norges forskningsråd, Området for kultur og samfunn, som kan gi nærmere opplysninger om disse stipendordningene. Søknadsfristen er 15. juni.

Romulo Enmark minnet til slutt om at det bare er tredjeparten av de økonomiske midlene som kommer fra Norges Forskningsråd. Resten skal komme fra Statens bibliotektilsyn, Riksbibliotekjentesten, m.fl. Denne finansieringen vil naturlig nok påvirke bedømmingen av hvilke prosjekt som vil få støtte. Vi må regne med at f.eks. Statens bibliotektilsyn vil ønske en viss mengde prosjekt med relevans for folkebiblioteksektoren, slik at det blir et rimelig forhold til de økonomiske bidragene som de yter.

Sammen med de to nye utdanningsstedene for bibliotekarer i Norge, SBIHs inntreden i Høgskolen i Oslo og Bislet-miljøet, og etterhvert tilsetning i tre professorat på de tre utdanningsstedene, innebærer dette programmet for bibliotekforskning at bibliotekfaget i Norge får en helt annen og sterkere basis i årene som kommer.

Under skranken

Bibliotekarens redaksjon har besluttet å nedsette et «Rådgivende utvalg for materiale funnet under skranken». For at ingen skal føle seg forbigått, er alle Bibliotekarens lesere oppnevnt som medlemmer av utvalget. Velkommen skal dere være! Her er denne månedens saker:

Journalister med begrensninger:

«I tillegg lider systemet under at en bare kan ta ut den informasjon som ligger inne i det.» (Journalistene Pål Mathiesen og Kristian Elster om Bibliofil, i Morgenbladet 18. januar 1996) (001.6442 alt: 001.6443)

Begynnelsen på de aktive syttiåra:

«Gledelige ting skjer på Statens bibliotekskole! Stadig flere av skolens studenter aktiviseres i politisk arbeid. ... Dette kan kanskje tydes dithen at studentene ved SBS har våknet opp av sin politiske dvale...» (Redaksjonelt i Bråk og Bibliotek, nr.4, 1970/71) (303.49)

Slutten på de aktive syttiåra:

«Passiviteten blant SBSs studenter lover ikke godt for framtida.» (Avtroppende formann for studentutvalget Svein E. Nilsen, i Bråk og Bibliotek, nr.1, 1972/73) (303.49)

Nyansert forskning:

«Bibliotekene er ikke opptatt av etterspørsel og mål, men utelukkende av organisasjon, virkemiddel og produksjon.» (Professor Johan Olaisen et al., i Svensk bibliotekforskning 8(1994):2) (001.43)

Lukten av samarbeid:

«1 B har besøkt Nortvedt filial av Deichmanske bibliotek. Nortvedt filial av Deichmanske har et godt samarbeide med politiet etter at en ungdom detonerte en stinkbombe i lokalene.» (Bror von Krogh, i Bråk og Bibliotek, nr.1, 1972-73) (363.32)

Oppklarende kvalifikator:

«Selvpinsler : Personlig kristenliv ..... 248.4» (Fra registeret til Deweys desimalklassifikasjon - 4. norske forkortede utgave) (248.4)

Dewey-numrene kan være veiledende.

Nye saker som leserne ønsker behandlet i utvalget, sendes redaksjonen i Bibliotekaren.

«Og ljøs over landet strøynde»

Bibliotekinspektør Sigurd Balsnes i Sogn og Fjordane forfatta et skrift med ovennevnte tittel i 1972. Her gir han glimt fra bibliotekhistoria i fylket. Våre dagens distriktsbibliotekarer kan ha nytte av å se hva forgjengerne opplevde, før Opseth hadde begynt sitt virke:

«Eg skulle ha eit 1-dags kurs for lærarane i Eikefjord. Vegen over Ramsdalsheia var ikkje ferdig, det sto att berre nokre kilometer på vestsida av tunnelen, hadde eg høyrte. Den trufaste reiseveska med litt bibliotekmateriell var alt eg hadde med. Komen gjennom tunnelen slo mørkeskodda imot meg. Bekkjer og småelvar hadde vakse opp i regnet. Snart var eg vegvill, men eg hørde duren av elva og klatra meg nedetter heilt til dalbotnen og gamlevegen. Hos gjestmilde folk fekk eg turka kledda til neste morgon. Då bar det grytidleg iveg med hesteskyss gjennom Langedalen til Eikefjord gamle skule. Og der vart eg hjarteleg motteken. Heile kollegiet var frammøtt, og veggtavla var i kunstnarleg dekorasjon med eit stort VELKOMMEN!»

Barn av bibliotekarer ...

... lager alfabetiserte, annoterte ønskelister.

Palestinian Library and Information Association

For et drøyt år siden ble "Palestinian Library and Information Association" (PLIA) stiftet. Ideen var mange år gammel, men den israelske okkupasjonen av Vestbredden og Gaza hadde gjort det umulig. Det krevdes passersedler for å reise og egne tillatelser for å avholde møter, og det fikk ikke initiativtagerne før mot slutten av 1994. Okkupasjonsmakten la faktisk større hindringer i veien for organisering av bibliotekarer og informasjonsformidlere enn for mange andre yrkesgrupper.

Vi fortsetter vår serie med inntrykk fra palestinske bibliotek på Vestbredden og i Gaza. Anja Angelskår Mjelde og Erling Bergan har samlet inntrykkene etter en studietur i desember i fjor, i en artikkelserie som begynte i nr 1 1996.

I vedtektene for PLIA heter det at den skal dekke Vestbredden og Gaza-stripen, og at hovedkontoret skal ligge i Øst-Jerusalem. Foreningen skal også ha avdelinger i Nablus, Ramallah, Hebron og Gaza. PLIAs mål er koordinering og integrering av innsatsen til bibliotekarer og informasjonsformidlere for videreutvikling av bibliotektenestene på Vestbredden og i Gaza.

Den palestinske bibliotekforeningen legger spesiell vekt på standardiseringsarbeid, oppbygging av felles regelverk, utdanning av bibliotekarer, differensiering av bibliotektenestene etter brukernes behov, deltaking i arbeid med bibliotekutvikling internasjonalt, m.m.

Under PLIA er det etablert "sub-committees" på fem forskjellige områder: teknisk utvalg (katalogisering, klassifikasjon, automatisering, programvare, o.l.), publikasjonsutvalg, utdanningsutvalg, markedsføringsutvalg og en gruppe for sosiale aktiviteter blant medlemmene.

Hvordan forholdene er for PLIA denne vanskelige våren 1996, kjenner vi ikke til. Men like før jul i fjor fikk Bibliotekarens redaksjon inntrykk av en forening i oppbygging. Vi traff da foreningens leder Ali M. W. Touqan, som er assisterende biblioteksjef ved folkebiblioteket i Nablus. Også ved andre bibliotekbesøk i Palestina ble PLIA nevnt i flere sammenhenger.

Er det noen som ønsker å få vite mer om PLIA og dens aktiviteter, så kan Bibliotekarens redaksjon være behjelpelig med kontakt.

RED ■

Hvorfor gå over bekken etter vann?

Vi leverer norske og utenlandske bøker, tidsskrifter, gråsonepublikasjoner og andre informasjonsprodukter. Vi tilbyr:

- Riktige priser
- Effektive rutiner
- Oversiktlige statusrapporter
- Personlig oppfølging

Større kunder tilbys svært fordelaktige betingelser, med reelle rabatter på utenlandske priser.

Ta kontakt -- vi sender gjerne en oversikt over våre tjenester.

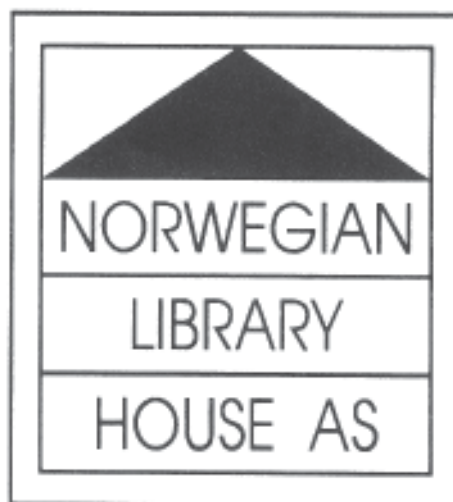
Norwegian Library House AS

Postboks 118 Tåsen

0801 Oslo

Telefon 22 95 27 42

Telefax 22 95 03 25

Library Supply på norsk

Kari Lifjell ble gjenvalgt i Oslo

Bibliotekarforbundets lokallag i Oslo avholdt sitt årsmøte 11. mars i år. Kari Lifjell fra Deichmanske bibliotek har vært leder for lokallaget i forrige periode og ble gjenvalgt på årsmøtet. Fra referenten Eirik Gaare har vi mottatt følgende referat fra vinterens årsmøtet i Oslo:

Årsmøte

Sted: Håndverkeren møtesenter, Rosenkranzgt. 7

Tid: Mandag 11. mars kl. 19.30

Det var 16 frammøtte medlemmer. Til referent ble valgt Eirik Gaare og til å skrive under protokollen Elin Thomsen. Dagsorden ble enstemmig godkjent.

1. Årsberetning

Eirik Gaare bemerket at det burde være med noe om medlemsverving og medlemstall. Medlemstallet pr dato ble oppgitt til 91 medlemmer.

Årsberetninga ble enstemmig godkjent.

2. Regnskap og revisjonsberetning

Begge ble enstemmig godkjent.

3. Innkomne saker

Ingen innkomne saker.

4. Handlingsplan

Elin Thomsen savnet kursopplegg for statsansatte. I følge Randi Rønningen vil det bli satt opp tilbud for disse.

Det ble også stilt spørsmål om hvilken rolle lokallagene skal spille. Dette skal utredes sentralt til våren.

Handlingsplanen ble enstemmig godkjent.

5. Budsjett

Enstemmig godkjent.

6. Valg

Valgkomiteens forslag til ny leder, styre med varamedlemmer, valgkomité og revisor ble enstemmig godkjent.

Oslo 16. mars 1996.

Eirik Gaare og Elin Thomsen

Nordisk boligbytte i sommerferien 1996

Har du lyst til å ha sommerferie i et annet nordisk land? Da kan du som medlem av Bibliotekarforbundet få satt inn en gratis annonse om boligbytte i et eller flere av de nedenstående nordiske bibliotekblad. Det er en forutsetning for å delta i gratisformidlingen at de respektive boligene (hus, leilighet eller hytte) kun skal byttes mot annen bolig. Utleie ligger utenfor denne ordningen. Når annonsen er tatt inn i de bladene man ønsker, er det deretter opp til leseren selv å foreta all videre kontakt.

Annonsens form og innhold

Annonsen skal innledes med lokaliteten hvor den tilbudte boligen befinner seg (eksempelvis Bergen, Norge), og avsluttes med opplysning om navn, kontaktadresse og evt. telefonnummer. Utover dette må annonsen inneholde maksimalt 25 ord til beskrivelse av boligen som blir tilbudt, ønskene til bytteboligen, den foretrukne bytteperiode osv. Annonsen, som skal være maskinskrevet, sendes til de bladene som dekker det området man er interessert i. Annonsen gjengis på det språk den er skrevet på.

Følgende blad deltar i ordningen:

Bibliotekspresen

Lindevangs Allé 2
2000 Frederiksberg
Danmark

Kirjastolehti

Kansakoulukatu 10 A 19
00 100 Helsinki
Finland

Bibliotekaren

Lakkegt. 21
0187 Oslo
Norge

DIK-forum

Box 760
131 24 Nacka
Sverige

BIBLIOTEKARFORBUNDET INNMELDINGS-SKJEMA

Navn	_____	Født	_____
Adresse	_____	Tlf.	_____
Postnr.	_____	Poststed	_____
Yrkesaktiv	☐	Godkj. Bibliotekareksamen (År)	_____
Student	☐		
Ikke yrkesaktiv	☐		
Arb. giver	_____	Sektor (Komm/Stat/Fylke/Priv)	_____
Adresse	_____	Tlf.	_____
Postnr.	_____	Poststed	_____
Stilling	_____	Ansiennitet fra	_____
Forsikringer			
Innbo Ja / Nei		Grunnfors. Ja / Nei	
Virkning fra (måned:)	_____	Virkning fra (måned:)	_____
Dato	_____	Signatur	_____
Skjemaet sendes: Bibliotekarforbundet, Lakkegt. 21, 0187 Oslo			

på tampen:

Også Bibliotekarforbundet har grunn til å bukke og takke Khalid Mahmood for å ha torpedert H/FrP-byrådet i Oslo. For bibliotekdriften er en kommunal utgiftspost de ikke ser med blide øyne på. Nestleder i Høyres bystyregruppe Bård Folke Fredriksen forsvarte 13.april forhandlingsavtalen i Klassekampen, som omtalte denne saken slik:

«Byrådet vil arbeide for at det åpnes for betaling av utlån av bøker fra bibliotekene. Det betyr at lov om folkebiblioteker må endres, og det er dermed en rikssak som Stortinget må avgjøre. Men for andre bibliotek tjenester, som utlån av plater, CD-ROM og video vil «kostnadsdekkende egenbetaling» bli krevd.

- Vil dette bli umiddelbart gjennomført?

- Det er juridisk uenighet om fortolkningen av lov om folkebibliotek, i den forstand at det er uklart hva «annet nødvendig informasjonsmateriell» er, altså om vi har lov til å ta betalt.

Bård Folke Fredriksen aner ikke hva egenkostnaden vil bli. Han sier at det er viktig at bibliotekene har boklån som sin viktigste oppgave og konsentrerer seg om den.

- Det svekker bibliotekenes evne til å kjøpe bøker når de skal bruke penger på for eksempel cd-rom.

- Men også denne viktigste oppgaven vil dere at folk skal måtte betale for.

- Det er langt frem. Vi vil også se på organiseringen av bibliotekene. Det kan være effektiviseringsgevinster å hente.»

Når dette leses håper vi det fremdeles ikke er kommet noe byråd basert på denne politikken ved makten i Oslo.

RED ■

Returadresse:

**Bibliotekarforbundet
Lakkegata 21
0187 Oslo**

